

GUDSTJENESTE MED DÅP OG NATTVERD

Treenighetssøndag

Fjellhamar kirke 3. juni 2012

Lukas 10,21-24

PREKEN

HVEM HAR EGENTLIG SKJØNT HVA?

Det er sjeldent jeg har hatt mer blanda følelser i med å holde preken som i dag. Jesus jubler i den hellige Ånd og priser Gud fordi de vise og forstandige egentlig ikke har skjønt noen ting. De som har skjønt det, det er nemlig de umyndige små. Preken er jo det stedet hvor jeg bruker all min teologiske lærdom og forstand til å si noen vise og kloke ord om Gud. Men i følge Jesus er altså de vise og forstandige blinde. Det er de umyndige små som i sin enfoldighet som ser. Egentlig burde jeg fått noen barn til å synge noen enkle barnesanger og latt det være preken. Men så modig er jeg altså ikke. Det blir nok til at jeg prøver å si noen kloke ord om hvorfor de såkalte vise og forstandige som meg ikke helt har skjønt det. Hmmm.

De umyndige små, hvem er de? Før ble det oversatt med de enfoldige. Ordet betyr lite barn og engelske bibler bruker babies eller little children. Ordet passer godt sammen med andre steder hvor Jesus setter barneegenskaper som forbilde i Guds rike. Sånn som vi hørte lest i forbindelse med dåpen. De kommer til han med små barn. Jesus blir sint når disiplene ikke slipper de frem til han. Og han sier: Sannelig jeg sier dere den som ikke tar i mot Guds rike slik som et lite barn, skal ikke komme inn i det. De små barna er forbilder for oss. Vi må bli som dem, lære av dem, for å få del i Guds rike. Og som jeg sa til dere på dåpsmøtet så ser jeg for meg 2-åringen min som er fullt overbevist om at pappa er verdens sterkeste og kan alt. Alt er trygt når pappa er det, ingenting kan gå galt. Full tillit. Den illusjonen vokser de heldigvis av seg. Men jeg ser for meg hvordan min to-åring plutselig kaster seg ut for siste halvdel av trappa eller noe annet og jeg som står nedenfor rekker akkurat å oppfatte hva som skjer og får tatt i mot. To-åringen vurderte aldri at pappa ikke fulgte med og løper glad og fornøyd videre i full tillit til pappa, verdens sterkeste. Den tillit de små barna evner å vise, den fulle trygghet og overgivelse til oss foreldre er et forbilde for oss. Den tillit kan vi ha til Gud. Tillit og tro er samme ord. Ja, den tillit er nøkkelen inn i Guds rike. De har skjønt det uten å skjønne noen ting.

Ordet for de umyndige små kan også brukes negativt om folk som er troskyldige og dumme, ja naive. I jødisk tankegang så var det den vise og forstandige som var skikket, eller i stand til, å forstå og motta Guds åpenbaring. Sånn tenker vi litt i dag også. Å skjønne Gud og si noe om han, forstå han, ja, det er for de smarte og lærde. Men det er sannsynlig at Jesus nok også har disiplene sine i tankene når han snakker om de umyndige små. De var voksne, ja, kanskje unge voksne i 20-åra. Men de var i stor grad vanlige arbeidsfolk. Gutta på gulvet, fiskere, tollere, kanskje bønder. Og fra bygda. Ikke utdanna og lærde folk fra ansette familier og den ledende elite.

Før vår tekst så har akkurat det skjedd at Jesus har sendt ut en større gruppe disipler, 72, i par på to og to. De skulle ut å ha praksis. Fortelle om Guds rike og be for syke og de som var besatte. Den ulærde bonden og fiskeren fra bygda tusler spent av gårde og kommer glade tilbake og forteller begeistret om at det hadde gått bra. Til og med hadde de opplevd at de onde åndene ble spake når de nevnte Jesu navn. For oss ringer kanskje mange bjeller. Nja, skeptisk. Gått bra å fortelle om Guds rike. Hvordan kan de påstå at de vet noe mer om det enn andre. Besatte? Hallo, det er vel psykiske diagnoser det

handler om og det er vel nokså naivt å tro at litt bønn virkelig har ordnet opp i den saken. Vi kan nå, som sikkert andre kunne gjort den gang, problematisere mange ting. Med for så vidt kloke og relevante spørsmål og paradokser. Men Jesus lovpriser denne enkle og direkte tro. Som forteller om Guds rike og i barnlig tillit ber i Jesu navn for utfordringer i livet.

Etter vår tekst så kommer det en lovkyndig og spør Jesus hva han skal gjøre for å få evig liv. Svaret som Jesus for han selv til å gi er å elske Gud og sin neste. Den lovkyndige ville rettferdiggjøre seg selv og spør videre – hvem er min neste. Og så forteller Jesus om den barmhjertige samaritan. En mann ligger halvt død i veikanten etter et overfall. Først kommer presten forbi. Han ser han, men går utenom og forbi. Så kommer kirketjeneren og gjør det samme. Så kommer en innvandrer, en samaritan, kanskje en ulovlig muslimsk asylsøker i dag. Han hjelper med tid og penger, og har er en god neste. Den lovkyndige grubler og problematiserer. Jesus gjør det såre enkelt. Det evige liv, Guds rike, er for den omsorgsfulle praktiske hjelpende handling i hverdagen.

Jeg føler jeg sitter i glassbur. Kirka har igjennom tidene stadig hatt en hang til å bli en bygning hvor vi møtes til gudstjeneste for å møtes og tenke og si mange kloke ord om Gud og Guds rike. Jesus og hans liv. Da har vi kontroll. Men kjernen er enkel, den er praktisk og konkret. Fortell om Jesus og hans rike, be i Jesu navn uten sjenanse når ting skjer, hjelp de du treffer på din vei som har det vondt. Det enkle er ofte det beste som det heter i reklamen. Jeg tror at alle mulige gode, vise og forstandige tanker fort kan bygge seg opp til noe som skjuler den levende troen, den kjærlige og praktisk handlende troen. Med alle våre tanker vil vi kontrollere Gud, hvordan han må være, hva som er rett og galt, og skjønne alle dilemmaer vi kan risikere å møte. I praksis blir det lett en tannløs, åndsfattig, kalkulerende og kjølig tro. Det er ikke uviktig med lærdom, en reflektert tanke om tro, men det må aldri bli nummer 1, aldri komme istedenfor den enkle tillitsfulle og handlende tro.

Hva vil du ha når du sliter eller livet utfordrer og tester deg? Lange og kloke betraktninger og avveininger på den ene og andre side? Eller en tillitsfull tro som gjerne vil be for deg og praktisk omsorgsfull handlinger som møter dine behov?

Jesus sier også til disiplene at de er heldige som får se det de ser. Mange profeter og konger vil misunne dem å se og høre det som de har fått se og høre. Det har jeg også tenkt mange ganger. Når jeg har grublet over troen og kjempet med tvil. Når jeg har lurt på hva Jesu egentlig mente med det han sa og gjorde. Tenk å få ha opplevd han live! Å få vært en av hans disipler og sett og hørt alt det utrolig selv. Da skulle alt blitt så enkelt og klart. Med troen og det å følge Jesus og leve helt og fullt for ham. Men kanskje hadde det ikke vært så enkelt og klart allikevel. For det var folk som levde da som ikke trodde. Særlig blant de såkalt vise og forstandige. Den gruppen som jeg fort kunne falt inn under. De vise og forstandige har vel ofte en tendens til å forsvare den bestående. Arven fra fedrene. Slik vi alltid har gjort det, tenkt og lært. Og de har tilsvarende en tendens til å være lite åpne for nye ting. Jeg tror at å oppleve Jesus live ville ha satt valget veldig på spissen. Her står det en mann fra bygda som sier han er Gud, kan vise oss hvem Gud egentlig er, og som gjør ting som kan tyde på det. Enten blir du grepet og begeistret ellers så blir dilemmaet og følgene for sterke til at du avviser det.

Men da tror jeg vi er ved kjernen ved hele greia. Hva vi tenker om Jesus, hvordan vi stiller oss til han. I v 22 så sies det rett ut. Akkurat som Faderen, Gud, er den eneste som vet hvem Sønnen, Jesus, er, er Jesus den eneste som vet hvem Faderen er. Det vil si noen flere vet hvem Gud er – de som sønnen åpenbarer det for. De som Jesus viser det for.

Altså så samler alt seg i Jesus. Nok en gang. Nesten litt irriterende med en gang. Kunne det ikke vært et litt fiffig poeng, en litt kul kode som man måtte lære seg. Et lite sett med handlinger. Men nei – eller jo. Det fiffige poenget er Jesus, den kule koden begynner på Je og slutter på sus, settet med handlinger er kort og greit et levende, tillitsfullt praktisk handlende forhold til Jesus. Fordi han viser oss hvem Gud er, han er selv Gud og vår bror som kan vise oss veien hjem til Gud. Åpenbaringen, å skjønne kristen tro, handler ikke egentlig om du er klok og forstandig eller enfoldig og umyndig liten. Det handler om å se Jesus. Og tro han.

Fortelling vi leste i stad om Paulus sin omvendelse er også fin å ta med seg. Paulus var jo menneskelig sett i den ypperste elite. Han kom antagelig fra en velstående jødisk familie. Han var også romersk borger som var få forunt. Ja, han var født til det med alle de rettigheter og privilegier det ga han. Som jøde var Paulus i de beste slekter og hadde den beste utdanning hos datidens vel ledende rabbi. Han var en overgitt og brennende jødisk troende. I høyeste grad en vis, forstandig og lærd mann. Denne kapasiteten, den hardeste forfølger av de kristne, ble kontant stoppet, blind og helt hjelpesløs, og ydmyket i hvor inderlig feil han tok. Han ble radikalt omvendt etter møtet med Jesus, og ble den sterkeste ambassadør for Jesus og troen. Han spredde evangeliet ut i den store verden og grunnla flere menigheter enn vel noen andre. Han var døden nær pga troen mange ganger, ble pisket og mishandlet, og drept for sin tro.

Så handler det kanskje ikke så mye om du akkurat er vis og klok eller enfoldig og barnlig. Selv om det er en hemmelighet her. Guds veier er uransakelige og han kan bruke alle. Det det handler om er hvordan vi stiller oss til Jesus. Det kan være krevende nok, og kan kreve at vi må tenke igjennom mange ting. Men kjernen i det, det som alltid må komme først, er det enkle direkte tillitsfulle forholdet til Jesus. Den levende tillitsfulle troen som forteller om han, ber i hans navn og som i praktisk handling viser godhet til de som trenger det.

En viss verdi har det vel å holde en preken om det, og å høre en preken om det. Men de som har skjønt det, er det som lever sånn i hverdagen.